

HLYNUR PÁLMAISON: ISTEN FÖLDJE

Aguirre Izlandon

BASKI SÁNDOR

KOCKÁBA ZÁRT, TÚLVILÁGI KÉPEKKEL MESÉL AZ ÉV EGYIK LEGLÁTVÁNYOSABB FILMJE.

A történetet már ismerjük: a modern civilizáció apostola behatol a sajátos törvények által működtetett, barátságatlan vadonba, hogy a saját világvégyére formálja azt, és az egyik verzióban végül csúfos kudarcot vall (*Aguirre, Isten haragja; Némaság*), a másikban pedig ő lesz az, aki asszimilálódik (*Farkasokkal táncoló; Avatar*). Az *Isten földje* nem a vadnyugaton vagy a dél-amerikai dzsungelben játszódik, de Hlynur Pálmason főhőse előtt is nyitva áll mindkét út.

A dán lelkész a 19. század vége felé azzal a püspöki mandátummal indul el Izlandra, hogy építsen templomot a délkeleti partszakaszon élő dán kolóniának, és lássa el a lelképásztori feladatokat. A fiatal és elhivatott Lucas komolyan veszi a küldetését – talán túlságosan is. Úgy dönt, hajóút helyett szárazföldön közelíti meg az isten háta mögötti települést, hogy jobban feltérképezze a szigetet, de valójában a hübrisz, és nem a megismerés vágya vezérli. Nem hallgat az izlandi túravezető, Ragnar (Ingvar Eggert Sigurdsson) intelmeire

sem, és egy rossz döntése következtében a tolmácsa életét veszti. Az egyszerű fenséges és kietlen izlandi táj lassan felőrli a maradék lelkesedését is, és csak Ragnarnak köszönhető, hogy a végkimerülés határán, nagybeteg, de végül célba ér.

A halálközeli élmény akár meg is változtathatná, felépülése után azonban semmi jelét nem mutatja a hely és a helyiek iránti tiszteletnek, mintha azt gondolná, a célba éréssel átesett a tűzkeresztségen, legyőzte a természetet, így többé már nem tanulnia, hanem tanítania kell. A kiszolgáltatottság hosszú hetei után végre hatalmi helyzetben van, nemcsak mint a közösség spirituális vezetője, de mint az örökkévalóság kurátora is: az egyetlen fényképezőgép tulajdonosaként ő dönti el, kiknek a képmása maradhat fenn az utókor számára. Talán maga is elhiszi, hogy fotóival képes megragadni, ösz-

„Mint az örökkévalóság kurátora”
(Elliott Crosset Hove)

szesúrítani az izlandi létezés esszenciáját, de valójában csak a felszínt tudja rögzíteni. Míg a dán telepesek már egygyé váltak ezzel a világgal, a lelkészből nemcsak a természet iránti alázat, de a megértés szándéka is hiányzik. A túlvilági szépségű tájban akár közelebb is kerülhetne Istenhez és a vágyott erkölcsi tisztasághoz, a határhelyzet ehelyett a gyarló ösztönöket erősíti fel benne. Lefekszik a vendéglátója lányával, és összeverekszik a férfiaságát kétségbe vonó Ragnarral, akít egy pillanatig sem hajlandó egyenjogúként kezelni.

Izgalmasak a kolonializmust, a maszkulinitást és többek közt a reprezentáció kérdését érintő témafelvetések, de az *Isten földjét* a választott perspektíva teszi különlegessé. Már Pálmason első két rendezése, a *Téli fivérek* és *A legfehérebb nap* is fellazította a klasszikus elbeszélői szerkezetet – az előbbi szürreális víziókkal, az utóbbi a műfaji elemeket kikezdő tempójával –, itt pedig a természeti kulissza főszerepbe helyezése, illetve a táj átszellemítését szolgáló fényképezés jelenti a fő attrakciót. A rendező hét, a 19. századból fennmaradt valódi fotográfiát kreál újra Lucas optikáján keresztül, de maga az *Isten földje* is a némafilmes esztétikát imitálja.

A rendező állandó alkotótársa, Maria von Hausswolff a klasszikus „akadémiai formátumot” használja, mintha az eseményeket egy korabeli kamera rögzítené – az 1.33:1-es képarány retróhangulatához a lekerekített képsarkok is hozzájárulnak –, a játékidő első felét kitevő Odüsszeia során pedig főleg statikus kompozíciókkal operál, ahol a totálképek a természeti elemekkel küzdő átutazók kiszolgáltatottságát és az izlandi táj részvétetelenségét is kiválóan illusztrálják. A film második felében többet svenkel a kamera, a szereplők is közelebb kerülnek hozzánk, a tempó azonban ugyanolyan meditatív marad, igazodva a helyiek életritmusához.

A táj mellett ugyanis az idő az *Isten földje* másik főszereplője. A *legfehérebb napban* kísérleti filmben illő, lenyűgöző *time lapse*-felvételeken csodálhattuk meg, hogyan váltogatja színeit a táj évaszkról évszakra, mintegy ellenpontjaként a traumájába beragadt főhős állandósult gyászának. Az idő múlásának montázskepei itt már nem illusztrációként, hanem fanyar slusszpoénként szolgálnak – egy tetem felbomlását és a természettel való lassú egyesülését követhetjük végig, jelezve, hogy a végén úgyszólván a föld az úr.

ISTEN FÖLDJE (Godland / Volaða Land) – izlandi-dán, 2022. Rendezte és írta: Hlynur Pálmason. Kép: Maria von Hausswolff. Zene: Alex Zhang Hungtai. Szereplők: Elliott Crosset Hove (Lucas), Ingvar Sigurdsson (Ragnar), Vic Carmen Sonne (Anna). Gyártó: Snowglobe Films. Forgalmazó: Vertigo Média Kft. *Feliratos.* 138 perc.